

Na Kosovu cenijo slovensko blago

POLONA URH

Zaradi nemirov na Kosovu so nekatera slovenska podjetja pretrpela veliko škodo - Gorenje je recimo ob milijon evrov - druga pa v kosovski krizi vidijo dobro poslovno priložnost

Mineva drugi teden, odkar se je težko nadzorovani mir na Kosovu prelevil v etnične spopade. Zaradi zaostrenih razmer je pretrpelo škodo tudi marsikatero tam poslujoče slovensko podjetje. »Poslovna aktivnost slovenskih podjetij ni zastala, so pa nekatera podjetja začasno ustavila svoje aktivnosti, predvsem pa načrte. Sklepanje novih poslov na Kosovu je tvegano, izpolnitev obveznosti iz starih pa trenutno negotova,« pravi **Matej Rogelj** iz oddelka za mednarodno sodelovanje na GZS. Kot še dodaja, je kljub spodbujanju kosovske strani, da bi pospešili sodelovanje, slovenska podjetja treba opozoriti predvsem na likvidnostne težave kosovskih partnerjev, še posebno pa na to, da ni nikakršnih jamstev za plačilo novih terjatev. Poslovanje na tamkajšnjem trgu poleg nestabilnega političnega položaja otežujejo tudi neurejene gospodarske razmere. Vendar pa so slovenski izdelki na Kosovu zelo cenjeni in se dobro prodajajo.

NAJVEČ LESARJEV IN ŽIVILCEV

Na Kosovu deluje 35 predstavništev oziroma podjetij z udeležbo slovenskega kapitala. Dejavnost so predvsem podjetja iz lesne in živilske dejavnosti (Droga Portorož, Fructal Ajdovščina, Ljubljanske mlekarne, Pivovarna Laško, Pivovarna Union, Radenska, Semenarna Ljubljana, Vital iz Kidričevega, Svea Zagorje, Lesna industrija, Kočevje, Kli Logatec). Na Kosovu poslujeta tudi Gorenje in Adria Airways, na mednarodnih razpisih za razvoj infrastrukture in dobave izdelkov mednarodnim institucijam pa se uspešno uveljavljata Rudis Trbovlje in Avtotehna; slednja je lani v Prištini odprla prodajno podjetje Oti-Tehna Priština.

Zaradi nemirov so podjetja večinoma živela krajšo ustavitev prodaje. Adria Air-

ways je ob izbruhu spopadov morala opovedati le en polet, izgubo prihodka zaradi odpovedi pa ocenjujejo na 26 tisoč evrov. V Drogi Priština, povezanem podjetju Droge Portorož, so ob enotedensko prodajo, nekoliko se je zmanjšala tudi prodaja v južni Srbiji. Analize nastale škode nimajo, ne pričakujejo pa večjih negativnih posledic za prodajne rezultate, saj se razmere že izboljšujejo. »Podjetje normalno posluje naprej, vsi naši zaposleni normalno naprej opravljajo svoje delo. V najbolj nemirnih dneh smo jih ustrezno zavarovali, tako da terenskega dela takrat niso opravljali,« je povedal **Fatmir Krasniq**, direktor povezanega podjetja.

NEKATERI BREZ ŠKODE

Precejšnjo škodo je imelo velenjsko Gorenje, ki je ravno v tem mesecu registriralo predstavništvo s sedežem v Prištini. »Zaradi zadnjih dogodkov se je prodaja tako rekoč ustavila, in čeprav se zdaj razmere počasi umirjajo, ocenjujemo, da se bo negativni trend prodaje nadaljeval tudi v aprilu,« pravi **Robert Polšak**, direktor STO Slovenija in JV Evropa. Neposredno izgubo prihodkov (na področju gospodinjstskih aparatov) ocenjujejo na približno milijon evrov. Ne glede na razmere pa je Kosovo za Gorenje pomemben trg, zato bodo svoj položaj na tem trgu poskušali še okrepiti ali vsaj ohraniti.

S precej manj škode sta jo odnesli Avtotehna in Semenarna Ljubljana. Prva posledic kosovskih nemirov sploh ni čutila. Predvsem ne zato, ker posle večinoma opravlja prek razpisov mednarodnih organizacij. Nemiri niso posebna ovira niti za Semenarno Ljubljana, ki ima na Kosovu distribucijsko-prodajni center in prek kooperantov organizirano proizvodnjo na 950 hektarjih površin. »Tak časovno kratek udar nam ne more škoditi. Do je-

seni, ko končujemo dodelavo pridelkov (recimo ozimne pšenice), pa se bodo razmere najbrž že umirile,« meni direktor Semenarne **Anton Prašnikar**.

V nemirih na Kosovu Prašnikar vidi celo poslovno priložnost. »Ravno v teh razmerah imajo slovenska podjetja priložnost, da se na kosovskem trgu še bolj zasidrajo in utrdijo gospodarski odnos,« je prepričan. Priložnost vidi predvsem takrat, ko albansko prebivalstvo bojkotira srbska podjetja in izdelke. Albanci si bistveno bolj kot s Srbi želijo gospodarsko sodelovati s Slovenci. »Slovenci imamo na Koso-

SEMENARNA LJUBLJANA NAMERAVA PO VSTOPU V EU NA KOSOVU POSTAVITI PROIZVODNO BAZO ZA SOSEDNJE DRŽAVE S SKUPNO 55 MILIJONI PREBIVALCEV

vu ugled, naše blagovne znamke so tam res cenjene,« dodaja Prašnikar. Res pa je, da je treba vedno zahtevati takojšnje plačilo, saj zavarovanj za plačila ni, obvezno je treba imeti tudi koga iz matičnega podjetja, ki tam poslovanje usklajuje in nadzoruje.

Za Semenarno Ljubljana je Kosovo zelo pomemben trg. Ne le zato, ker so tam velikanske kmetijske površine s kakovostno zemljo, ampak tudi zato, ker namerava po vstopu v EU od tam pokrivati vse sosednje države Kosova. Za sedem držav s skupno 55 milijoni prebivalcev, ki ne bodo v EU, bodo na Kosovu naredili veliko proizvodno bazo in se tako izognili carinam, ki bi jim pri poslovanju iz Slovenije povzročale velike stroške. ■